

DE CE ESTE NECESARĂ CONSOLIDAREA BISERICII SF. NICOLAE BELIVACĂ?

Pentru a veni în întâmpinarea celor care pun sub semnul întrebării necesitatea consolidării bisericii noastre, am hotărât să publicăm aici o parte din expertiza tehnică (partea de constatări), efectuată în anul 1986 de către inginerul Alexandru Cișmigiu, profesor la Universitatea de Arhitectură din București.

Expertiza tehnică, păstrată în arhiva parohiei, a fost solicitată de către părintele Ion Stanciu, parohul bisericii noastre de la acea vreme, la scurt timp după începerea lucrărilor de restaurare a picturii murale, la îndemnul pictorului restaurator Ion Grigorescu, cu scopul stabilirii gradului de avariere a sfântului lăcaș în urma cutremurelor anterioare.

Trebuie menționat că, solicitând expertizarea, nu s-a avut în vedere ca aceasta să fie urmată de întocmirea unei documentații de consolidare a edificiului și nici executarea lucrărilor necesare, ci doar o exactă radiografiere a avariilor, urmând ca soluțiile tehnice recomandate de către expert să fie aplicate în viitor, atunci când împrejurările vor fi favorabile. Situația financiară a parohiei, imposibilitatea finanțării din surse externe parohiei și dezinteresul total al autorităților de stat față de monumentele istorice, din acea perioadă, au zădărnicit orice bună dorință a preoților și specialiștilor în această direcție. S-a reușit, în schimb, restaurarea picturii murale, cu costuri enorme la acea vreme (300.000 lei, în timp ce un autoturism costa 7.000 lei), asigurate integral din fondurile proprii ale parohiei și din donațiile enoriașilor.

Inginerul Alexandru Cișmigiu, decedat în urmă cu câțiva ani, a fost un „monstru sacru” al ingineriei în construcții din România, specialist în inginerie antiseismică, o autoritate luată în seamă și respectată de către toate generațiile de constructori din a doua jumătate a secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea. Dintre lucrările sale reprezentative menționăm structurile de rezistență de la: Teatrul Național din București (1964-1973), Palatul administrativ din Baia Mare (1970), corpul central al Casei Scânteii, Casa Poporului, precum și structurile de rezistență la restaurarea unor importante edificii de patrimoniu: Palatul Telefoanelor din București, Catedrala mitropolitană din Iași (2007), Catedrala romano-catolică Sf. Iosif din București, Mănăstirea Surpatele, Mănăstirea Antim, biserica Adormirea Maicii Domnului din Baia Mare.

Iată care sunt constatările sale în ceea ce privește starea bisericii Sf. Nicolae Belivacă din Craiova:

„14 iulie 1986 – la solicitarea preotului paroh Ion Stanciu, subsemnatul am examinat la fața locului sus-menționata biserică monument istoric, sub aspectul stării de avariere ca urmare a cutremurului din 4 martie 1977 și a celor anterioare.

Această examinare a devenit necesară în special datorită faptului că biserica este parțial eșafodată pentru restaurarea paramentului interior și avariile structurale au devenit accesibile pentru o examinare directă...

1. Constatări

1.1. Relativ la turla de peste pronaos

Avariata la cutremurul din 4 martie 1977, această turlă a fost consolidată din exterior cu două centuri și 8 sâmburi din beton armat.

Privită din interior, turla are buiandrugii care fragmentează golul ferestrelor avariați; consolidarea acestora nu a fost făcută deoarece vin în incidență cu paramentul pictat.

Cele două arce (sud și nord), perpendiculare pe fațada de vest, sunt fisurate în zona cheilor.

1.2. Relativ la timpanul care separă pronaosul de naos

Privit dinspre pronaos, timpanul prezintă trei crăpături tipice în cheile celor trei arculețe; crăpăturile sunt mai accentuate și extinse în arculețele marginale. Acest fenomen de „separare” a celor două coloane centrale, cu arcul median adiacent și porțiunea de timpan aferentă, de corpul bisericii are un caracter de generalitate; el face parte din cinematica spațială de avariere a bisericilor cu timpan (Antim, Surpatele etc).

Privit dinspre naos, timpanul are o tendință de desprindere de arcul de vest al turlei de peste naos; de asemenea, crăpăturile în cheile arculețelor se citesc clar și dinspre naos.

1.3. Relativ la turla de peste naos

Privită dinspre exterior, turla prezintă o forfecare fină la nivelul arculețelor care încheie cele 8 ferestre alungite.

De asemenea, buiandrugii care fragmentează golul ferestrelor prezintă avarii cu caracter local...

Privind fenomenologia avariilor din interiorul naosului și a turlei principale, se constată un mare număr de fisuri și crăpături, care pot fi rezumate astfel:

- Forfecarea generală de la nașterea arculețelor de peste ferestrele alungite este mult mai accentuată în interior;

- Buiandrugii scurți, care fragmentează golurile alungite ale ferestrelor, sunt puternic avariați, deși prezintă urme clare de beton armat, sugerând un soi de centură intermediară;
- La 10-15 cm sub golul ferestrelor se constată o altă forfecare cu caracter general; această fisură corespunde cu secțiunea de separație dintre turlă și baza pătrată de descărcare...

Avariile majore de la baza turlei afectează toate componentele.

Principalele avarii pot fi rezumate astfel:

- Arcul triumfal este fracturat în trei secțiuni, afectând stabilitatea bazei turlei; fracturile sunt pătrunse în profunzime și pot fi urmărite din intradosul arcului, până în altar;
- Arcul vest este și el fracturat în trei secțiuni, cu avarii dezvoltate în profunzime; aceste fracturi se extind până la timpanul de separație naos/pronaos, iar o fâșie de cca 20 cm este desprinsă pe verticală, după o secțiune nord-sud;
- Fracturile arcelor se dezvoltă spre cei patru pandantivi și brâul de la baza turlei în mod diferit, fiind mai evaluate la arcul triumfal;
- Zona pandantivilor prezintă o forfecare generală, clar vizibilă și avarii mai importante la doi pandantivi;
- În brâul de la baza turlei se constată două crăpături mai accentuate pornite din cheile arcelor.

Ansamblul de fisuri și crăpături, descris mai sus, nu trebuie separat pe componente decât pentru descriere; în realitate, caracterul avariilor în această zonă este spațial și interconectat, sugerând o slăbire a întregului eșafodaj de descărcare a turlei spre corpul propriu-zis al bisericii.

1.4. Relativ la catapeteasmă

Cele trei arculețe care marchează golurile de acces în altar sunt avariate în cheie. Crăpăturile variază între 5-10 mm; unele din ele se dezvoltă pe verticală.

1.5. Dislocări vizibile din pod

Din examinările făcute de pictorul restaurator, rezultă că avariile interioare au corespondent în pod. Sistemul de avarii de acest gen nu se limitează la turla naosului; ele se regăsesc și la turla din pronaos....”

Expertiza continuă cu un capitol de concluzii și unul de soluții tehnice necesare pentru consolidarea edificiului, care nu au fost niciodată puse în practică, fie din cauza împrejurărilor nefavorabile din perioada comunismului, fie din alte cauze de natură umană.

În anul 2007, s-a efectuat o nouă expertiză tehnică, de către d-l ing. Gheorghe Râcă, pe care o vom prezenta, parțial, într-un alt documentar, care a stat la baza actualului proiect de consolidare și restaurare a bisericii.

Dincolo de prezentarea unor date cu caracter tehnic, care pot fi înțelese sau neînțelese de către răuvoitori, amintim celor care apreciază că biserica noastră nu avea nevoie de nici o consolidare că, de la zidirea ei, a cunoscut un număr de opt cutremure majore, astfel:

- 26 octombrie 1802 (7,9 grade Richter);
- 5 martie 1812 (6,5 grade Richter);
- 14 mai 1829 (7,3 grade Richter);
- 23 ianuarie 1838 (7,5 grade Richter), în urma căruia turla cea mare a bisericii noastre a căzut;
- 31 august 1894 (7,1 grade Richter);
- 6 octombrie 1908 (7,1 grade Richter);
- 10 noiembrie 1940 (7,7 grade Richter);
- 4 martie 1977 (7,4 grade Richter).

Din păcate, toate acestea au slăbit grav structura de rezistență a bătrânei noastre biserici, care, timp de aproape 220 de ani, nu a cunoscut nici o lucrare semnificativă de consolidare. Chiar dacă nu ar fi fost afectată de cutremure, însăși vechimea ei impune urgent reabilitarea structurii de rezistență.

*Pr. Florin Bonea
Paroh*

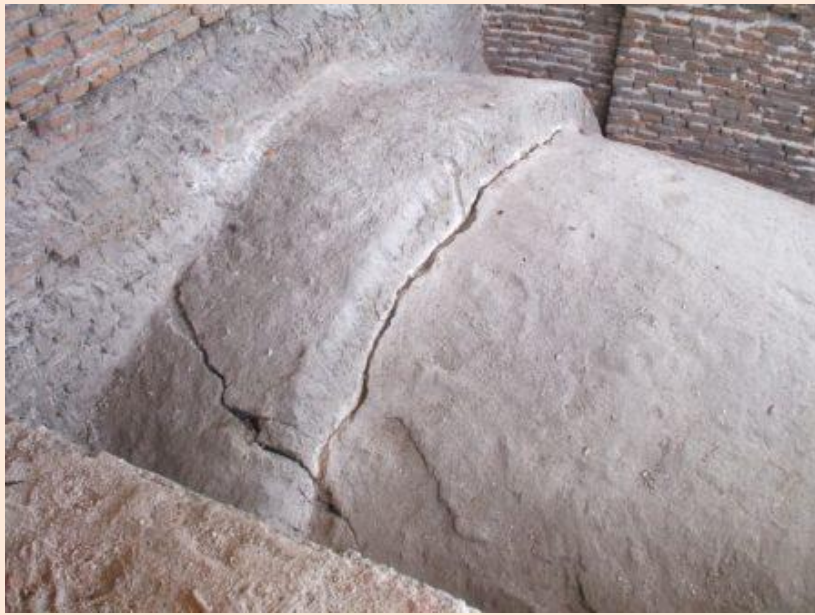
Fisură în timpanul dintre naos și altar, cu desplasarea puternică a celor două părți, chituită la restaurarea picturii din anii 1986-1989

Fisură în timpanul dintre pronaos și naos, chituită la restaurarea picturii din anii 1986-1989

Fisuri în timpanul dintre naos și altar, chituite la restaurarea picturii din anii 1986-1989

Fisuri puternice în semicalota altarului, văzute din pod

Fisură în fundații